

Arjantin’de Yerel Yönetimler ve Mali Federalizm

Onur ERGENAY*

Özet: Yaklaşık yüz yıl öncesine kadar dünyanın en zengin on ülkesinden biri konumunda olan Arjantin, günümüze kadar yönetsel ve ekonomik olarak önemli değişimler geçirmiştir. Ülkedeki federal yapılanma hem bu değişimlerden etkilenmiş hem de değişim yaşanmasında etkili olmuştur. Askeri yönetim dönemleri, karmaşık mali düzenlemeler ve uygulamalar gibi sorunlar değişimlerin nedeni, ekonomik krizler ve çok sayıdaki hukuksal düzenleme ise sonucu olmuştur. Ülkenin yaşadığı değişim süreci merkezîyetçi ve âdem-i merkezîyetçi uygulamalarla sonuçlanmıştır. Yönetsel olarak bakıldığında eyaletlerin kendi anayasalarının, yasama, yürütme ve yargı organlarının bulunması nedeniyle klasik bir federal devlet görüntüsü çizmektedir. Fakat mali açıdan Arjantin’in daha farklı bir yapıda olduğu görülmektedir. Ulusal hükümetlere gelir sağlama ve borçlanabilme bakımından geniş yetkiler tanınmıştır. Ancak kamu harcamaları konusunda ulusal hükümetlere yüklenen sorumlulukların büyüklüğü gelir-gider dengesizliğine neden olmaktadır. Söz konusu dengesizlik merkezden yapılan gelir transferleri ile giderilmeye çalışılmakta ancak bu da yerel yönetimlerin ve eyaletlerin özerkliğine gölge düşürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arjantin, Yerel Yönetimler, Mali Federalizm.

Local Governments and Fiscal Federalism in Argentina

Abstract: Approximately a hundred years ago, Argentina was one of the ten richest countries in the world, but it has undergone significant changes, both administratively and economically, until today. The federal structure in the country has been affected by these changes and has also been influential in bringing about change. The causes of change include periods of military rule, complex financial regulations and practices, and the resulting issues include economic crises and numerous legal regulations. The process of change experienced by the country has resulted in centralized and decentralized practices. In terms of administration, the presence of legislative, executive, and judicial bodies in the states, due to their own constitutions, paints the picture of a classic federal state. But from a financial point of view, it seems that Argentina is in a different structure. Subnational governments have been given broad powers to generate income and borrow. However, the size of the responsibilities assigned to subnational governments in terms of public expenditure has led to imbalances in revenue and expenditure. This imbalance is

* Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, d2140215006@ogr.sdu.edu.tr, ORCID: 0000-0002- 6480-0808.

Makale Geliş Tarihi: 07.03.2023

Makale Kabul Tarihi: 22.12.2023

attempted to be addressed by income transfers from the center, but this also casts a shadow on the autonomy of local governments and provinces.

Keywords: *Argentina, Local Governments, Fiscal Federalism.*

Giriş

Gelişmekte olan ülkelerden biri kabul edilen Arjantin başkanlık sistemi ile yönetilen federal bir cumhuriyettir. Eski bir İspanyol sömürgesi olan ülke yaklaşık iki asır önce bağımsızlığını ilan etmiştir. 20. Yüzyıl başlarında son derece zengin bir ülke konumunda iken yönetim sorunlarına ekonomik sorunların da eşlik etmesiyle bu konumunu kaybetmiştir. Özellikle 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz ülke ekonomisini derinden sarsmıştır.

Geniş bir coğrafyada yer alan Arjantin’de federal hükümetin yanı sıra 23 eyalet ve bir federal başkent bulunmaktadır. Ülkedeki âdem-i merkeziyetçi yapılanmanın yansıması geniş yetkilerle donatılmış olan eyaletlerde kendini göstermektedir. Ancak eyaletlerin demografik, ekonomik, yönetsel ve daha birçok açıdan heterojen bir yapıda olduğu görülmektedir. En küçük yönetim birimi olan belediyeler ise çoğu açıdan eyaletlerin yetkisi ve sorumluluğu altındadır. Bu nedenle belediyeler de bağlı buldukları eyaletlere göre birbirinden farklılaşmaktadır.

Arjantin federalizmine mali yönüyle bakıldığında daha merkeziyetçi bir yapının olduğu görülmektedir. Kamusal ihtiyaçların karşılanması için yüksek miktarlarda harcama yapan ulusaltı hükümetler bu harcamaları karşılayabilmek için yeterli gelire sahip değildir. Bu da yerel yönetimleri merkezden aktarılabilecek kaynaklara bağımlı hale getirmiştir. Merkezi yönetim, eyaletler ve yerel yönetimler arasındaki gelirlerin paylaşımı çok sayıda yasaya bağlı olup oldukça karmaşık bir yapıdadır. Kamusal hizmetlerin, dolayısıyla harcamaların paylaşımında ise farklı yönetim düzeylerine verilen sorumlulukların yanında hem eyaletlerin hem de federal hükümetin sorumlu olduğu alanlar da mevcuttur.

Bu çalışmada federal yapıda örgütlenen Arjantin’in yerel yönetsel kademeleri hukuki, idari ve mali açıdan incelenecektir. Arjantin her ne kadar klasik bir federal ülke profiline sahip olsa da ülkedeki federal yapının tarihsel süreçteki gelişimi ve değişimi, farklı şekilde yapılmış bir federal başkent bulunması gibi nedenlerle önem arz eden bir ülke konumundadır. Bunlara ilaveten Arjantin’deki yerel yönetimler ve mali federalizm özelinde Türkçe literatürde böyle bir çalışmanın olmaması bu çalışmada Arjantin’in seçilmesinde etkili olmuştur. Çalışmada ilk olarak Arjantin hakkında temel bilgiler verildikten sonra ülkedeki siyasi ve idari örgütlenmeden bahsedilmiştir. Daha sonra ülkedeki farklı yönetim düzeyleri ayrı başlıklar altında incelenmiştir. Son olarak Arjantin’deki yönetim düzeylerinin gelir, gider ve borçlanmalarına ilişkin bilgi ve veriler

ışığında ülkedeki mali federalizmin özellikleri ve etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Arjantin'in Genel Görünümü

Arjantin Cumhuriyeti (*República Argentina*), Latin Amerika bölgesinde yüzölçümü bakımından ikinci, nüfus bakımından dördüncü, ekonomi bakımından ise üçüncü en büyük ülkedir. Yaklaşık 47 milyonluk nüfusa sahip ülkenin üçte biri başkent Buenos Aires'te yaşamaktadır. 1816 yılında İspanya hakimiyetinden çıkarak bağımsızlığını ilan eden Arjantin'de resmi dil İspanyolcadır ve günümüzde Arjantin, gelişmekte olan ülkeler arasında yer almaktadır (Gomez Ramirez, 2021). 2.8 milyon kilometre kare toprak büyüklüğü ile dünyanın en büyük sekizinci ülkesidir. 632 milyar Dolar Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) ile 2022 yılında dünyanın en büyük 22. ekonomisi olacağı öngörülmektedir. Kişi başına düşen milli gelir 13.686 Dolar olan ülkede gelir eşitsizliği ise yüksek düzeydedir (worldbank.org, 2023). 1885 ile 1929 yılları arasında Arjantin dünyanın en zengin on ülkesinden biri konumundayken 1930'dan itibaren ise dış şoklar ve korumacı politikalar nedeniyle gerilemeye başlamış ve geçtiğimiz yüzyılda iç karışıklıklar ve ekonomik krizler ülkede etkisini göstermiş, bunun sonucunda çok sayıda reform hayata geçirilmiştir. Ülkede tam anlamıyla demokratik bir yönetimin oluşması ise 1983 yılında gerçekleşmiştir (Gomez Ramirez, 2021 & Smith, 2012: 62).

Arjantin'in Siyasi ve Yönetimsel Yapısı

Arjantin, başkanlık sistemini benimsemiş, temsili demokrasi ile yönetilen ve federal yapıda örgütlenmiş bir cumhuriyettir. Federal yapısı nedeniyle federal bir hükümetin yanı sıra 24 eyalet hükümeti (23 eyalet ve Buenos Aires Özerk Yönetimi) bulunmaktadır. Ülke, klasik anlamda bir kuvvetler ayrılığının benimsendiği başkanlık sistemi ile yönetilmektedir. Yasama erki, Temsilciler Meclisi ve Senato'dan oluşan iki meclisli bir yapıya sahipken yürütme erki ağırlıklı olarak Devlet Başkanı'ndadır ve yargı erki ise Federal Mahkeme'dedir. Senato 72, Temsilciler Meclisi ise 257 üyeden meydana gelmektedir. Çift meclisli bu yapıya Ulusal Kongre adı verilmiştir (Gülener, 2016: 33). Meclis üyeleri dört yıl için seçilirken Senato üyeleri için bu süre altı yıldır. Arjantin'de anayasa ve idari örgütlenmede ABD Anayasası ve yönetsel yapısı örnek alınmıştır. 1853 yılında kabul edilen anayasada 1994 reformu ile görev süresi altı yıldan dört yıla düşürülen Başkan iki kez seçilebilmektedir. (T.C. Dışişleri Bakanlığı). Eyaletler ise Arjantin'de siyasi ve idari bakımdan geniş yetkilere sahiptir. Eyaletler kendi anayasalarını yapma, eğitim ve sağlık gibi önemli alanlarda görev ve yetki sahibidir. Eyaletler başlarında bulunan bir vali ile yönetilmektedir (Ardanaz vd., 2014: 27).

Ülkedeki farklı yönetim düzeylerindeki yapılanma Tablo 1. de gösterilmiştir.

Tablo 1. Arjantin’de Yönetim Düzeylerindeki Yapılanma

	FEDERAL HÜKÜMET	EYALETLER (ALT-ULUSAL HÜKÜMET)	BELEDİYELER
YETKİ/GÖREV ALANI	Tüm Arjantin	23 Eyalet + Buenos Aires Özerk Yönetimi	2278 Belediye
YÜRÜTME	1 Başkan, 1 Başkan Yardımcısı, Bakanlar Kurulu	Her Eyalette 1 Vali + Buenos Aires’te 1 Hükümet Başkanı	Her Belediyede 1 Belediye Başkanı (Buenos Aires Belediyelerinde Başkan)
YASAMA	İki Meclisli Ulusal Kongre (Doğrudan Seçilen 257 Milletvekili ve 72 Senatör)	Her Eyalet ve Buenos Aires Şehrinin Kendi Meclisi Vardır (Tek Ya Da İki Meclisli)	Belediye Meclislerinde Gerçekleştirilen Toplantılar/Müzakereler Yoluyula
YARGI	Yüksek Mahkeme Başkanlığındaki Yargı Teşkilatı	Eyalet Yargı Organları	

Kaynak: Gomez Ramirez, 2021

Arjantin’de Yerel Yönetimler

Arjantin idari açıdan üç yönetim düzeyinden oluşmaktadır: Merkezi hükümet, eyaletler ve belediyelerdir. Buenos Aires şehri ise özerk bir bölge biçiminde yönetilmektedir (Porto ve Puig, 2022: 2). Buenos Aires Özerk Yönetimi’ne bağlı 15 komün ve eyaletlere bağlı toplamda 2278 belediye bulunmaktadır (Gomez Ramirez, 2021).

Tarihsel Arka Plan

Arjantin’in federal bir yapıya sahip olmasının yanı sıra tarihsel süreç içinde geçirdiği siyasi, askeri ve ekonomik mücadeleler, yerel yönetimlerin konumunu ve yapısını önemli ölçüde etkilemiştir. 19. ve 20. Yüzyılın büyük bölümünde önemli güce sahip eyalet liderleri Buenos Aires’e gönderdikleri siyasi temsilciler vasıtasıyla ülkenin yönetiminde etkili olmuşlardır. Federal hükümet ise ticaret, para politikası ve yasama faaliyetleri gibi alanlarda kontrol sağlamışlardır. Ancak devam eden süreçte federal hükümet ve eyaletler arasında yetki paylaşımına ilişkin sürekli olarak gerilim ve mücadeleler yaşanmıştır (Smith, 2012: 62-63).

Esasen Arjantin’in federal mi yoksa üniter yapıda mı örgütleneceğine ilişkin tartışmalar uzun yıllar devam etmiş, 1853 Anayasası ile federal yapının benimsenmesine karar verilmiştir. Ülkede federal yapının benimsenmesi ve cumhuriyet rejimine geçme gayesi ise Arjantin Anayasasının Amerika Birleşik

Devletleri Anayasasından esinlenilmesine neden oluşturmuştur. Ancak 1853 yılında kabul edilen anayasa Buenos Aires Eyaleti tarafından kabul görmeyerek 1860 yılına kadar ülkede Arjantin Konfederasyonu ve Buenos Aires Eyaleti şeklinde bir bölünme yaşanmıştır. Bu bölünmenin asıl nedeni Buenos Aires'te bulunan limandan ithalat ve ihracat nedeniyle elde edilen önemli ölçüdeki gelirin paylaşımıydı. Nihayet 1860 yılında yapılan değişiklikler sonucu birleşme sağlanmış ve anayasanın bugünkü halini almasında temel oluşturmuştur. Merkezi hükümet ile eyaletler arasındaki yetki ve gelir bölüşümüne ilişkin düzenlemeler de söz konusu anayasada yer almıştır (Ruda, 1991: 485-486).

Belediye düzeyinde ise hem İspanyol sömürge geleneğinin bıraktığı miras hem de Arjantin'in eski Temsilciler Meclisi üyesi Juan Bautista Alberdi'nin görüşlerinin etkisiyle Yüksek Mahkeme, belediye özerkliğini benimsemiştir. Ancak Yüksek Mahkeme, önceki görüşünün aksine 20. Yüzyılın büyük bölümünde belediyelerin özerkliği bulunmayan, sadece kendilerine verilen sorumlulukları yerine getirmekle görevli idari birimler olduğunu ifade etmiştir. 1950'ler itibarıyla ise 6 eyalette (Rio Negro, Chubut, Neuquen, Misiones, Formosa ve Santiago del Estero) belediyelere özerklik sağlayan düzenlemeler hayata geçirilmiştir. 1966-1973 ve 1976-1983 yılları arasında askeri darbelerin ülke yönetiminde egemen olmasıyla birlikte rüzgâr tersine dönmüş, yerel yönetim seçimleri kaldırılmış ve merkezîyetçi bir yapı hâkim olmuştur. Askeri yönetimlerin son bularak Arjantin'in 1983 yılında demokratikleşmesi ve eyalet anayasalarındaki reformlar ile belediyelerin özerkliği yönünde düzenlemelerin hayata geçirilmesi sağlanmıştır. 1994 Anayasası ise özerkliği anayasal güvence altına almıştır (Cravacuore ve Nickson, 2022: 68).

21. Yüzyıla gelindiğinde Arjantin ekonomisi tarihinin en büyük ekonomik krizi ile sarsılmıştır. Mali disiplinin sağlanamaması, yüksek kamu harcamaları, devam eden cari işlemler açığı, Arjantin Pesosunun istikrarsızlığı gibi çok sayıda etken ülkeyi 2001 yılında ekonomik krize sürüklemiştir. Yüksek düzeydeki kamu harcamalarının oluşmasında yerel yönetimlerin etkisi de büyük olmuştur (Şen ve Demirhan, 2004: 76-77). Bu nedenle krizden çıkış safhasında yerel yönetimlerle ilgili de birtakım politikalar söz konusu olmuştur. Eyaletlerin borçları için kurtarma paketleri hayata geçirilmiş, merkezi yönetimin lehine vergi düzenlemeleri yapılmış ve eyaletlerin gücü ve etkisi azaltılmak istenmiştir (Smith, 2012: 80).

Yerel Yönetim Yapılanması ve Özellikleri

Arjantin'deki yerel yönetim yapılanması, daha önce de ifade edildiği üzere Buenos Aires Özerk Yönetimi ile birlikte 24 eyalet ve bu eyaletlere bağlı belediyeler ile birlikte toplamda 2300'den fazla yerel yönetim birimine sahip federal bir yapıda örgütlenmiştir. Bu yapıyı daha iyi anlayabilmek ve

yorumlayabilmek adına Federal Anayasa’ya bakmakta yarar vardır. 1994 yılında kabul edilen Federal Anayasa’nın İkinci Kısımında yer alan İkinci Başlık eyaletlere ayrılmıştır. Eyalet Hükümetleri başlığını taşıyan bölümde 121-129. Maddelerden meydana gelmektedir. Anayasanın 121. Maddesi, eyaletlerin Anayasa ile merkezi hükümete verilmeyen bütün yetkilere sahip olduğunu belirterek eyaletlere geniş bir yetki alanı tanımaktadır. Anayasanın 122. Maddesi ise eyaletlerin kendi yerel birimlerini kendilerinin belirleme, belirledikleri bu birimleri yönetme ve merkezi hükümet müdahalesi olmadan vali, kanun koyucu ve diğer eyalet görevlilerini seçme yetkisi olduğunu düzenlemektedir. Anayasanın 123. Maddesi her eyaletin kendi anayasasını çıkarma, belediyelerin özerkliğini sağlama yetkisi olduğu belirtilmektedir. Anayasanın 124. Maddesine bakıldığında ise eyaletlerin ekonomik ve sosyal kalkınma amacıyla bölgeler kurmaya ve amaçlarını gerçekleştirmek adına teşekküller kurmaya, Kongrenin bilgisi dahilinde tutarlı olmak şartıyla uluslararası anlaşmalar yapmaya yetkili olduğu görülmektedir. Aynı madde eyaletlerin kendi sınırlarında yer alan doğal kaynaklar üzerinde esas hak sahibi olduğunu söylemektedir. 129. Madde ise Buenos Aires Özerk Yönetimi’ne ayrılmıştır. Anayasa Buenos Aires şehrinin yasama ve yargı yetkisine sahip özerk bir hükümet sistemine sahip olduğunu ve hükümet başkanının doğrudan halk tarafından seçildiğini ifade etmektedir (congreso.gov.ar, 2022).

Eyaletler (Provincias)

Daha önce de belirtildiği üzere Arjantin’de Buenos Aires Özerk Yönetimi ile birlikte toplamda 24 eyalet bulunmaktadır. Ulus altı hükümet olarak da adlandırılabilen eyaletler kendi anayasalarını çıkarabilir ve eyaletlerin kendi yasama, yürütme ve yargı organları bulunmaktadır. Yürütmenin başında ise bir vali bulunmaktadır. Arjantin federal yapılanması bu yönleri ile klasik bir federal devlet görüntüsü çizmektedir. Diğer taraftan, ülke genelinde eyalet yapılanmasında birtakım farklılıklar bulunmaktadır. Eyalet meclislerine bakıldığında 15 ilde tek meclis üzerinden yasama faaliyetleri yürütülürken 8 eyalet ise çift meclisli olarak örgütlenmiştir. Meclis üyelerinin seçilme koşulları ve görev süreleri gibi koşullarda da heterojen bir yapı söz konusudur. Yargı organlarının ise daha homojen olduğu görülmektedir. Her ilin kendi yüksek mahkemesi vardır ve mahkeme üyeleri, hakimler ve savcılar eyalet meclisi tarafından seçilmektedir. Yüksek mahkeme üyeleri ömür boyu görev yapması için seçilmektedirler (Cravacuore ve Nickson, 2022: 69). Eyaletler arasındaki heterojen yapı sadece yönetsel olmayıp nüfus ve ekonomi bakımından da dikkat çekmektedir. Bu durum ülkedeki federal yapı adına bölgesel eşitsizlikler gibi birtakım sorunlar ortaya çıkmasına neden olmuştur (Smith, 2012: 78-79).

Arjantin’de eyaletler oldukça geniş yetkilerle donatılmıştır. Anayasa tarafından açıkça federal hükümete tanınmayan bütün yetkilerin eyaletlerde

olması bu durumun en önemli göstergesidir. Federal hükümet, savunma, dış ilişkiler, posta hizmetleri, gaz ve telekomünikasyon hizmetleri, eyaletler arasında yaşanan ihtilafların çözümü gibi sorumlulukları yerine getirmektedir. Eyaletlerin ise kendi anayasa ve kanunlarını çıkarma, kendi seçim sistemlerini belirleme, birtakım doğrudan vergileri yürürlüğe koyma gibi güçlü yetkileri bulunmaktadır. Diğer taraftan hem federal hükümete hem de eyaletlere tanınan ortak görev ve yetkiler de bulunmaktadır. Üniversite eğitimi, barınma, adalet, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri gibi alanlar eyaletler ve federal hükümetin birlikte sorumlu oldukları alanlardır. Ayrıca sağlık, sosyal refah, ekonomik kalkınma, toplu taşıma hizmetleri gibi hizmetler üç hükümet düzeyi arasında paylaşılmaktadır. Görüldüğü üzere Arjantin'de merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki yetki ve görev paylaşımı kesin sınırlarla ayrılmamış, birtakım sorumlulukların yerine getirilmesinde iş birliği sağlanması öngörülmüştür. Dolayısıyla federal yapılanma, federal hükümet ve eyalet hükümetleri ikili bir modelden iş birliği bir modele dönüşmüştür (oecd-ilibrary.org, 2022 & Cravacuore ve Nickson, 2022: 65-66).

Yukarıda sayılanlar dışında eyaletlere tanınan yetkilerin bazıları şunlardır; Ekonomik ve sosyal gelişme bölgeleri oluşturabilirler. Ülke dış politikasına aykırı düşmemek koşuluyla uluslararası anlaşmalar yapabilirler. Eyalet sınırları içinde bulunan doğal kaynaklar üzerinde birincil hakimiyet sahibidirler. Federal Kongre'ye bildirmek koşuluyla adaletin sağlanması, ekonomik amaçlar ve karşılıklı yarar bulunan konularda kendi aralarında kısmi anlaşma yapabilirler ve bu amaçlara ilişkin kanunlar çıkararak belirli konularda kendi kaynaklarını kullanarak teşvikler sağlayabilirler. Diğer taraftan, eyaletlerin yetki alanının dışında kalan birtakım faaliyetlerin bazıları şunlardır: Siyasi nitelikteki anlaşmalar yapamazlar, Federal Kongre'nin izni olmaksızın para basma yetkisine sahip bankalar kuramazlar, belirlenen bazı alanlara ilişkin kanun çıkaramazlar ve başka bir eyalete savaş açamazlar (Barker, 2005: 545-546).

Belediyeler (Municipios)

Arjantin federal yapılanmasında en küçük yönetim birimi belediyelerdir. Belediyeler eyaletlere bağlı birimler olarak faaliyetlerini yerine getirmektedirler. Ülke genelinde 2278 belediye bulunurken her belediye bir belediye başkanı tarafından yönetilmektedir. Federal Anayasa tarafından belediyelere tanınan üç temel yetki bulunmaktadır. Bunlar; kendi yöneticilerini belirleme, polis teşkilatı yoluyla asayiş sağlama ve vergi koyma yetkisidir (oecd-ilibrary.org, 2022).

Anayasa tarafından belediyelere tanınan özerklik hükmü ise ülkede heterojen bir yapı oluşmasına neden olmuştur. Bunun temel nedeni özerkliği sağlama görevinin eyaletlere verilmiş olmasıdır. Anayasada bulunan özerklik hükmüne rağmen Mendoza, Santa Fe ve Buenos Aires'in belediyelerine özerklik

tanımadığı görülmektedir. Diğer taraftan, belediye özerkliğinin demokratikleşme ile birlikte geliştiği ve geçtiğimiz yüzyılın büyük bölümünde Yüksek Mahkeme kararıyla belediyelerin herhangi bir özerkliği bulunmayan ve idari görevlerle sınırlı taşra örgütleri olduğu görülmektedir. 1950’li yıllarda altı eyalet anayasası belediyelere yönelik özerklik sağlayan hükümler getirmiştir. Askeri yönetimin hüküm sürdüğü yıllarda ise belediyelerin özerkliklerine son verilirken belediye seçimleri de kaldırılmıştır. 1983 yılına gelindiğinde üç eyalet anayasasında belediye özerkliğine yönelik düzenlemeler hayata geçirilirken; 1989 yılında ise Yüksek Mahkeme tarafından bir belediyeye özerklik sağlayan kararın verilmesi dönüm noktası olmuştur. 1994 Anayasasında eyaletlerin belediyelere özerklik sağlaması ile ilgili hüküm bu kararın anayasal düzeyde yansımaları olmuştur. Sonuç itibarıyla günümüzde üç eyalet haricindeki tüm eyaletler belediye özerkliğini tanımışlardır. Ancak belediyeler yalnızca özerklik yönüyle değil kurumsal, coğrafi, demografik, mali ve seçim sistemi yönünden de heterojen yapıdadır. Arjantin belediyelerine tanınan özerklik derecesine genel olarak bakıldığında Batı Avrupa ülkelerinin ortalamasına yakın, Latin Amerika ülkeleri arasında ise en fazla özerklik sağlayan ülke konumundadır (Cravacuore ve Nickson, 2022: 68-69).

Federal hükümet ve eyaletler arasında görülen görev ve yetki paylaşımı belediyeler ve eyaletler arasında da görülmektedir. Dolayısıyla belediyelerin hem münhasır görevleri hem de eyaletlerle iş birliği içinde yerine getirecekleri görevleri bulunmaktadır. İlköğretim, birinci basamak sağlık hizmetleri, su ve kanalizasyon, bölgesel yolların yapımı ve bakımı gibi belediyelerin eyaletlerle ortaklaşa yerine getirecekleri hizmetleri oluştururken atık yönetimi, pazarlar ve mezarlıklara ilişkin hizmetler, toplu taşıma hizmetleri, kamu yollarının düzenlenmesi gibi hizmetler sadece belediyeler tarafından yerine getirilmektedir (oecd-ilibrary.org, 2022).

Buenos Aires Özerk Yönetimi (Ciudad Autónoma de Buenos Aires)

Buenos Aires, 1880 yılından beri Arjantin’in başkentidir. 1994 Federal Anayasasının tanıdığı yetki ile 1996 yılında özerk bir statüye sahip olan şehir doğrudan şehir halkı tarafından seçilen bir hükümet başkanı ile yönetilir. Eyaletlerin kendi yasama, yürütme, yargı organı ve anayasası bulunmaktadır (Barker, 2005: 547). Buenos Aires Özerk Yönetimi (CABA) ile Buenos Aires Eyaletinin ayrımını yapmak önem arz etmektedir. Buenos Aires Eyaleti, ülkedeki 23 eyaletten biriyken Buenos Aires Özerk Yönetimi ya da şehri adından da anlaşılacağı üzere özerklik statüsüne sahip federal bir yönetim birimidir.

1 Ekim 1996 tarihinde kabul edilen Buenos Aires Şehir Anayasası ilk maddesinde şöyle denilmektedir; “*Buenos Aires Şehri, Federal Anayasa’da belirlenen federal ilkeye uygun olarak, özerk kurumlarını katılımcı demokrasi*

olarak düzenler ve cumhuriyetçi ve temsili bir hükümet biçimini benimser. Hükümetin tüm eylemleri halka açıktır. Şehir, Federal Anayasa tarafından Federal Hükümete verilmeyen tüm yetkileri kullanır.” Bu madde hükmü ile bir taraftan demokratik yapıya vurgu yapılırken diğer taraftan eyaletler gibi Federal Hükümete açıkça verilmeyen yetkilere sahip olduğu belirtilmiştir. Madde 2 şehrin adını belirtirken madde 3 ise yetki ve görevlerin tam olarak kullanılması adına federal makamlarla iş birliği yapıldığına değinmiştir (argentina.gob.ar, 2022a).

Şehir, 2005 yılında yürürlüğe giren 1777 sayılı yasa ile 15 Komün (Comuna) şeklinde organize edilmiştir. Bu Komünler bazı durumlarda birden fazla mahalleyi (toplamda 48 mahalle) içine alan ve merkezi bulunmayan siyasi ve idari yönetim birimleridir (argentina.gob.ar, 2022b).

Buenos Aires’te yürütme organı Belediye Başkanı, Hükümet Başkan Yardımcısı, Bakanlar Kurulu Başkanı ve dokuz bakandan meydana gelmektedir. Yasama organını dört yıl için seçilen ve her iki yılda bir yarısı yenilenen 60 milletvekilinin bulunduğu meclis oluşturmaktadır. Hükümet Başkan Yardımcısı aynı zamanda yasama organının/meclisin başkanıdır. Yargı erki ise Yüksek Adalet Divanı, Sulh Ceza Mahkemesi, Cumhuriyet Başsavcılığı, İdari ve Vergi Dava Daireleri ile Kabahatler Yargısı yetkisindedir (buenosaires.gob.ar, 2022).

Buenos Aires Özerk Yönetimi (CABA) Anayasası ve Organik Komünler Kanunu, münhasır yetkiler dışında CABA Hükümeti ile komünlere ortak yetkiler vermiştir. Yürütme organının komünlere mahsus yetkileri kullanmasına ise izin verilmemektedir (oecd-ilibrary.org, 2022).

Arjantin’de Mali Federalizm

Arjantin’de merkezi hükümet, eyaletler ve belediyeler olmak üzere üç yönetim düzeyi bulunmaktadır. Ancak yönetimler arasındaki mali ilişkiler yönüyle bakıldığında yalnızca merkezi hükümet ve eyaletlerden oluşan bir yapı bulunduğu söylenebilir. Çünkü gelir, harcama ve borçlanma konusunda belediyeler eyalet otoritesine bağlıdır (Moya ve Morales, 2015: 17). Ülkenin federal yapısı nedeniyle eyaletlere mali açıdan geniş yetkiler tanınmıştır. Eyaletlerin ulusal hükümetten daha önce var olması bunda etkili olmuştur. Diğer taraftan, eyaletlerin gelir ve harcamalarında bir dengesizlik söz konusudur. 1970’li yıllardan itibaren kamu gelirlerinde bir merkezileşme yaşanırken kamu harcamalarında ise eyaletlere gelirlerini aşan harcama sorumluluğu yüklenmiştir. Bu durum eyaletlerin sürekli olarak bütçe açığı vermesine neden olmakta, açıklar da vergi paylaşım sistemi ile yapılan transferler yoluyla kapatılmaktadır (Diaz, 2019: 17).

Her eyalet özerk bir maliye politikası yürütmek için anayasal yetki sahibidir. Diğer taraftan, ülkedeki ekonomik ve yönetsel açıdan sürekli olarak yaşanan değişim ve dönüşümler mali açıdan da kendini göstermiş ve eyaletler son 60 yıl içinde güçlü bir mali yerelleşme süreci yaşamıştır (Porto ve Puig, 2022: 2-6). Söz konusu değişim ve dönüşüm sürecine bakıldığında özellikle 1990’lı ve 2000’li yıllarda bir mali reform dönemi yaşandığı ve çok sayıda kanun ve düzenleme yapıldığı görülmektedir. Bu reformların yönetimler arasındaki bölüşüm yapısının neden olduğu ekonomik sorunlara çözüm amacıyla çeşitli kısıtlamaları içeren düzenlemeler olduğu ifade edilmektedir (Smith, 2012: 74-75).

Diğer ülkelere bakıldığında ise başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere birçok ülkede mali açıdan yerelleşme çabalarının olduğu görülmektedir. Yerel yönetimlere daha fazla mali yetki ve sorumluluk verilmesine yönelik çabalar hem federal hem de üniter yapıli ülkelerde özellikle 1980’lerden itibaren hız kazanmıştır (Özkök, 2018: 295). ABD, Kanada, Belçika gibi federal devletlerin yanı sıra Danimarka, İsveç, Finlandiya gibi İskandinav ülkelerin günümüzde mali açıdan âdem-i merkezîyetçi yapıda oldukları görülmektedir (Çalçalı, 2017: 171-177). Ancak mali özerklik konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde yerelleşmeye yönelik önemli girişimlerin olduğu Avrupa Birliği ülkelerinin bazılarında istenen sonuçlara ulaşamadığı, dahası merkezîleşme yaşandığı ortaya konulmuştur. Örneğin; Almanya, Hollanda ve yakın zamanda Avrupa Birliği’nden ayrılan İngiltere’de yerel yönetimlerin gelir elde etmede merkezi hükümete bağımlılığının yüksek olduğu görülmektedir (Sadioğlu ve Çiftçi, 2021: 269). Özellikle federal yapıda örgütlenen Almanya’da yerel yönetim gelirlerinde görülen merkezîleşme dikkat çekicidir (Bağlı, 2011: 62).

Yönetimler Arası Gelir Bölüşümü

Arjantin’de kamu gelirlerinin farklı yönetim düzeyleri arasındaki paylaşımı oldukça karmaşık bir yapıya sahiptir (Smith, 2012: 79). Farklı vergiler ve diğer kamu gelirleri için çok sayıda fon, kriter, kesinti gibi uygulamalar mevcuttur. Eyaletler ve belediyelerden oluşan yerel yönetimlerin mali kaynakları temel olarak üçe ayrılmaktadır:

- Anayasal ve kanuni yetkilere dayanarak toplanan kendi vergi gelirleri
- Federal hükümet ve eyalet transferleri ile vergi paylaşımından alınan paylar
- Vatandaşlara sunulan birtakım hizmetler karşılığında alınan harç ve para cezası gibi vergi dışı gelirler (Asensio, 2015: 21).

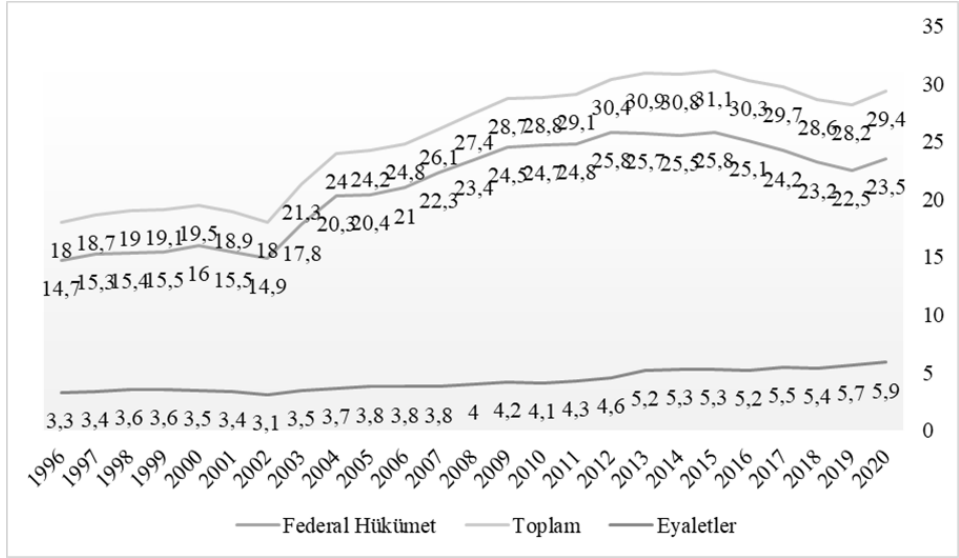
Kamu gelirleri içinde en önemli yere sahip olan vergilerin, 23548 sayılı Federal Vergi Paylaşım Kanunu (Coparticipacion Federal de Impuestos) ile federal hükümet ile eyaletler (Buenos Aires Özerk Yönetimi de dahil olmak üzere) arasında bölüşümü gerçekleştirilmektedir. Gelirlerin eyaletler ile belediyeler arasındaki paylaşımı ise eyaletlerinin çoğunun kendi çıkardığı kanunlar ile gerçekleştirilmektedir (Moya ve Morales, 2015: 17). 23548 sayılı Kanun uyarınca gelirlerin %42,34'ü Ulusal Hazineye, %56,66'sı Eyaletlere ve %1'i İçişleri Bakanlığına aktarılarak birincil dağıtım gerçekleştirilmektedir (hcdn.gob.ar, 2022).

Birincil dağıtım oranları 1988 yılından beri değiştirilmemiştir. İkincil dağıtımda ise üç ayrı kriter gözetilerek hangi eyaletin gelirden ne kadar pay alacağı belirlenmektedir. İlk kritere göre her eyaletin toplam vergi tahsilatına katkısı nüfusuna göre hesaplanmaktadır. İkinci kritere göre kamu mallarını sağlama maliyeti nüfus yoğunluğuna göre hesaplanmaktadır. Üçüncü kriter ise düşük gelirleri eyaletlerin gözetilmesi ile ilgilidir (Porto ve Puig, 2022: 6).

İkinci bölüşüm sonucunda eyaletlere aktarılacak vergi oranlarına bakıldığında en büyük payın %21,3 ile Buenos Aires Eyaleti olduğu görülmektedir. Federal Başkent Buenos Aires Özerk Yönetimi ise %1,9 pay almaktadır. Santa Fe Eyaleti ile Chaco Eyaleti de %8'in üzerinde pay alırken en düşük paya sahip eyaletin oranı %1,3'tür. Bu oranların tümünün toplamı %100 olup birincil dağıtıma göre belirlenen toplam vergi gelirlerinin %56,66'sına tekabül etmektedir (hcdn.gob.ar, 2022).

Arjantin'de vergi yükü GSYİH'nin yaklaşık %30'u kadardır. Eyaletlerin bu oran içindeki payı ise yaklaşık %5'tir (Porto ve Puig, 2022: 6). Dolayısıyla vergilerde bir merkezileşme olduğu söylenebilir. Tutar olarak bakıldığında ise 2021 yılında ülkenin toplam net vergi geliri 13,46 trilyon Arjantin Peso'sudur. Bu tutarın 11,14 trilyon Peso'su federal hükümet tarafından toplanırken 2,32 trilyon Peso'su yerel yönetimler tarafından toplanmıştır (argentina.gob.ar, 2022c).

Grafik 1. de 1996-2020 yılları arasında federal hükümet ve eyaletler tarafından tahsil edilen vergilerin GSYİH'ye oranı verilmiştir.

Grafik 1. Arjantin’de Federal Hükümet ve Eyaletlerin Vergi Tahsilatı/GSYİH

Kaynak: (opc.gov.ar, 2022) ve (oecd.org, 2022) den elde edilen veriler ile yazar tarafından oluşturulmuştur.

Grafik 1 ‘de görüldüğü üzere vergilerin büyük bir bölümü federal hükümet tarafından toplanmaktadır. Özellikle 2001 yılında yaşanan ekonomik krizin ardından vergi gelirlerinin GSYİH’ye oranı artarken son yıllarda azalan bir seyir izlemeye başlamıştır. Ancak federal hükümet ile eyaletlerin vergi gelirlerinde oransal olarak önemli bir değişme yaşanmamıştır.

Federal hükümet tarafından toplanan vergilere bakıldığında mal ve hizmetler üzerinden alınan vergiler yaklaşık %41 ile en büyük paya sahiptir. Mal ve hizmetlere ilişkin vergiler içerisinde en büyük pay ise Katma Değer Vergisi olup toplam vergi gelirlerinin %28’ini oluşturmaktadır. Gelir, kar ve sermaye kazançları üzerinden alınan vergiler toplam vergi gelirlerinin %22’sini oluşturmaktadır (indec.gov.ar, 2023).

Eyaletlerin topladığı vergi türleri içerisinde en büyük payın yaklaşık %75 ile gelir vergisi olduğu görülmektedir. Damga vergisi, emlak vergisi ve motorlu taşıtlar vergisi eyaletler gelirlerini oluşturan diğer vergilerdir (Porto ve Puig, 2022: 6). Toplam kamu gelirlerinin hangi yönetim düzeyi tarafından toplandığına bakıldığında federal hükümetin %72,9 ile büyük çoğunluğu oluşturduğu, eyaletler ile belediyelerin sırasıyla %23,5 ve %3,6 paya sahip olduğu görülmektedir. Görüldüğü üzere vergilerdeki merkezileşme toplam kamu gelirlerine de yansımaktadır (Porto ve Puig, 2020: 5). Ancak bu merkezileşme vergilerde diğer

kamu gelirlerine kıyasla yüksektir. 2013-2020 yılları arasında vergi tahsilatının ortalama %80'i federal hükümet, %20'si eyaletler tarafından toplanmıştır (indec.gob.ar, 2023).

Belediye gelirlerinde en büyük pay %54,6 ile eyalet ve federal hükümetten yapılan transferlere aittir. İkinci sırada %25,6 ile belediyelerin kendi gelir kaynakları yer almaktadır. Belediye gelirlerinin geri kalanı diğer gelirlerden oluşmaktadır. Ancak bu oranlar tüm ülke geneli için bir ortalama olup eyaletten eyalete ciddi farklılıklar görülmektedir. Örneğin Misiones Eyaleti belediyelerinin kendi kaynakları ile elde ettiği gelirler %49,9 iken Santiago del Estero Eyaleti belediyeleri için bu oran %10,5'tir. Aynı durum eyalet ve federal hükümetten yapılan transferler için de geçerlidir. Santiago del Estero Eyaleti belediye gelirlerinin %85,3'ü gelir transferlerinden oluşurken aynı oran Chubut Eyaleti belediyeleri için %17,3'tür (Diaz, 2019: 56).

Görüldüğü üzere Arjantin'de kamu gelirleri oldukça karmaşık bir düzen içinde elde edilmektedir. Federal Vergi Paylaşım Kanunu'na bakıldığında eyaletlere daha yüksek gelir sağlansa da mevzuatta yer alan çok sayıda düzenleme ile gelirler oldukça merkezileşmiştir. Bu durum merkezden eyaletlere ve belediyelere aktarılan kaynaklarla telafi edilmeye çalışılmaktadır.

Yönetimler Arası Gider Bölüşümü

Arjantin'de kamu harcamalarının gerçekleştirilmesi konusunda kamu gelirlerine kıyasla daha âdem-i merkezîyetçi bir yapı hakimdir. Diğer bir ifadeyle, ulusaltı yönetimlere gelirlerinden daha yüksek düzeyde harcama yapma sorumluluğu yüklenmiştir. Dolayısıyla ulusaltı yönetimlerde bir gelir-gider dengesizliği bulunmaktadır. Bu dengesizlik merkezi yönetimden aktarılan transferler yoluyla giderilmeye çalışılmaktadır (Tommasi vd., 2001: 3). Kamu gelirlerinin büyük bir kısmı federal hükümet tarafından toplanırken kamu harcamalarının yarısına yakını ulusaltı yönetim birimlerini oluşturan eyaletler ve belediyeler tarafından gerçekleştirilmektedir. Ulusaltı yönetimler içinde de harcamaların büyük çoğunluğunu gerçekleştiren birim eyaletlerdir. Kamu harcamaların tutarlarına bakıldığında 2020 yılında belediyeler 940,7 milyar Peso, eyaletler 4,5 trilyon Peso ve federal hükümet 7,4 trilyon Peso harcama gerçekleştirmiştir. (argentina.gob.ar, 2022d).

Dışişleri ve savunma harcamaları federal hükümetin sorumluluk alanında yer alırken ekonomik ve sosyal altyapıya ilişkin harcamalar hem federal hükümet hem de eyaletler tarafından yapılmaktadır (Asensio, 2015: 13).

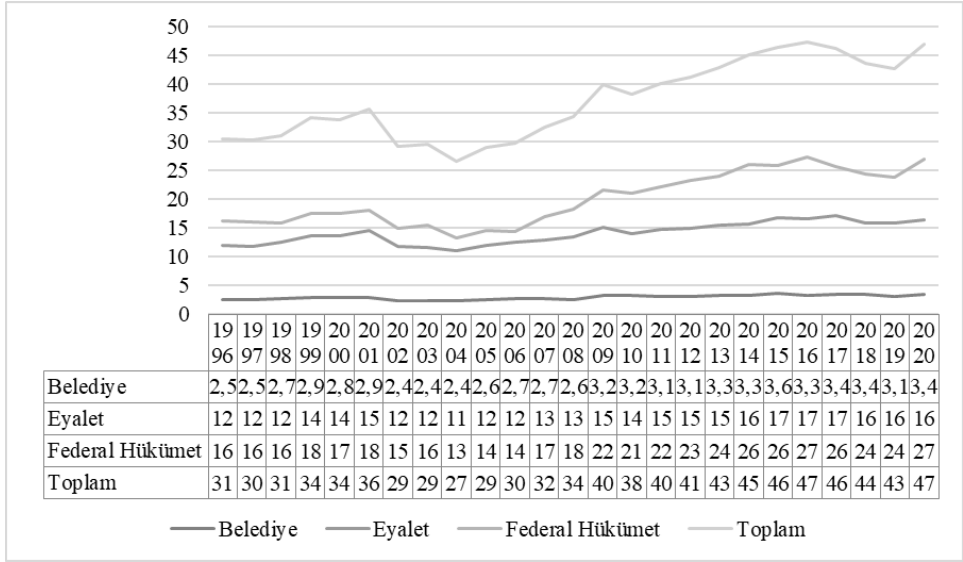
Federal hükümetin kamu harcamalarına bakıldığında sosyal harcamalar %70 ile en büyük paya sahiptir. Sosyal harcamaların yarısını sosyal güvenlik harcamaları

oluştururken ikinci sırada sağlık harcamaları gelmektedir. Ekonomik mal ve hizmetlere ilişkin harcamalar sosyal harcamaların ardından federal hükümet tarafından en fazla harcama yapılan alandır. Daha sonra sırasıyla borç faiz ödemeleri ve devletin genel işleyişine yönelik harcamalar gelmektedir (argentina.gob.ar, 2022d).

Arjantin eyaletlerine eğitim, sağlık, sosyal yardımlar, çevre, doğal kaynaklar gibi çok sayıda alanda sorumluluk verilmiştir. Ancak eyaletler bu sorumlulukları yerine getirmek için kamu harcaması gerçekleştirirken federal hükümet bu alanların birçoğunda düzenleme yapma, hatta ilgili programları yönetme yetkisine sahiptir (Tommasi vd., 2001: 3). Belediyelerin harcamalarına bakıldığında ise %66’sının sosyal harcamalar olduğu görülmektedir (argentina.gob.ar, 2022d). Diğer taraftan, kamu harcamalarının hangi yönetim düzeyi tarafından gerçekleştirileceği zaman içinde değişim göstermiştir. Önceleri hem federal hükümet hem de eyaletlerin sorumlu olduğu geniş bir yelpaze söz konusu iken, 1970’lerin sonundan itibaren eyaletlerin sorumluluklarının giderek arttığı görülmektedir (Tommasi vd., 2001: 3). Günümüzde eyaletler eğitimin %75’ini, halk sağlığının %65’ini, güvenlik ve adalete ilişkin harcamaların %65’inden fazlasını finanse etmektedir. Kamu harcamalarının GSYİH’ye oranı da 21. Yüzyıla birlikte önemli ölçüde artmıştır. Arjantin, GSYİH’ye oranla en fazla kamu harcaması gerçekleştiren Latin Amerika ülkesidir (Porto ve Puig, 2022: 6).

Grafik 2. de 1996-2020 yılları arasında federal hükümet, eyaletler ve belediyeler tarafından gerçekleştirilen kamu harcamalarının GSYİH’ye oranı verilmiştir.

Grafik 2. Arjantin'de Federal Hükümet, Eyaletler ve Belediyelerin Kamu Harcamaları/GSYİH

Kaynak: (argentina.gob.ar, 2022d)'den elde edilen verilerle yazar tarafından oluşturulmuştur.

Grafik 2 incelendiğinde kamu harcamalarının GSYİH içindeki payının önemli ölçüde arttığı görülmektedir. 1996 yılında %31 olan söz konusu oran 2020 yılına gelindiğinde %47'ye ulaşmıştır. Yönetim düzeylerinde meydana gelen değişime bakıldığında ise en büyük artışın federal hükümet harcamalarında olduğu görülmektedir. Federal hükümetin kamu harcamaları 1996 yılında %16 iken 2020 yılında %27'ye ulaşmıştır. Belediyeler ile eyaletlerin kamu harcamaları toplamının GSYİH'ye oranı %19,4 olup federal hükümete kıyasla daha düşüktür. Yine de vergi gelirleri ile kıyaslandığında yönetim düzeyleri arasında bir gelir-gider dengesizliği olduğu göze çarpmaktadır.

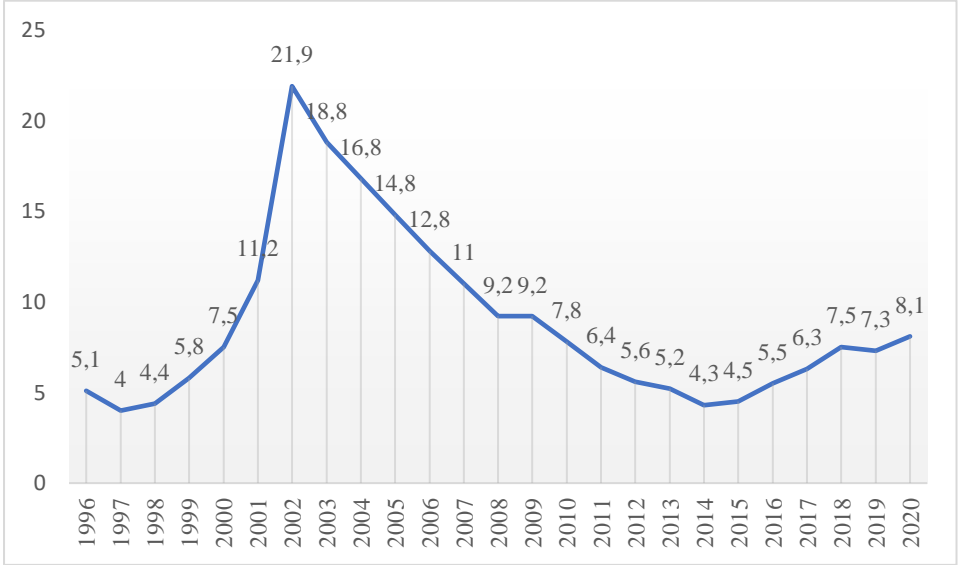
Borçlanma

Arjantin borçlanma konusunda en âdem-i merkezîyetçi ülkelerden biridir. Hem federal hükümetin hem de eyalet yönetimlerinin yurt içi ve dışı borçlanmasına izin verilmektedir (Tommasi vd., 2001:5). Örneğin, Arjantin Anayasasına göre eyaletler gelirlerinin %25'ine kadar borçlanabilirler (oecd.org, 2023).

Arjantin'in 1970'li yılların başında GSYİH'ye oranla borcu %10'un altındaydı. Ancak 1976 yılında başlayan askeri yönetim ile beraber ülkenin ciddi bir borç

sorunu başlamıştır. Hem eyaletlere tanınan borçlanma esnekliği hem de diğer ekonomik sorunlar neticesinde kamu borcunun GSYİH’ye oranı %40’a yaklaşmıştır (Braun, 2006: 7). Dolayısıyla Arjantin 1980’li yıllarda yoğun bir biçimde borç yükü altına girmeye başlamıştır. 1990’lara gelindiğinde ise federal hükümet giderek artan borçları konsolide etmeye çalışmıştır (Tommasi vd., 2001: 5). 1991 yılında çıkarılan Convertibility Law (Konvertibilite Yasası) ile eyalet bankalarından borçlanabilmeye sınırlamalar getirilmiştir. Ancak bu gibi bütçe kısıtlamaları kamu borcunun artmasını önleyememiştir (Webb, 2003: 23).

Eyalet valilerinin borçlanma nedeniyle ortaya çıkan kamu açıklarını kapatmak için kamu kredisi kullanması ve kurtarma paketleri talep etmesi gibi nedenler sonucunda ülkedeki bütçe açığı 1996’dan 1998 yılına kadar üç katına çıkmıştır. Bozulan bir bütçe dengesi ve giderek artan borçlar neticesinde 1999 yılına gelindiğinde Kongre tarafından bir Mali Ödeme Gücü Kanunu devreye sokulmuştur. Bu kanun ile çeşitli sınırlama ve kurallar getirilerek söz konusu problemlerin çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Ancak ortaya çıkan hiperenflasyon Arjantin ekonomisinde büyük tahribata yol açmış, kamu borçları ödenememiş ve 2001 yılında ülke kendini ekonomik krizin içinde bulmuştur. Bu krize uzanan süreçte ulusaltı yönetimlerin borçlarının etkisi ise göz ardı edilemeyecek düzeyde olmuştur (Smith, 2012: 72-73). Dolayısıyla ulusaltı yönetimlere sağlanan borçlanma özerkliği gelir-gider dengesizliğinin yol açtığı açıkların da etkisiyle krize giden süreçte önemli bir etken olmuştur. Grafik 3. de 1996-2020 yılları arasında ulusaltı yönetimlerin kamu borcunun GSYİH’ye oranı verilmiştir.

Grafik 3. Ulusaltı Yönetimlerin Kamu Borcu/GSYİH

Kaynak: (economia.gob.ar, 2023) ve (statistics.cepal.org, 2023)'den elde edilen veriler kullanılarak yazar tarafından hazırlanmıştır.

Grafik 3'de görüldüğü üzere eyaletler ile belediyelerden oluşan ulusaltı yönetimlerin kamu borcu 1997 yılından itibaren hızla yükselişe geçmiştir. 1997 yılında GSYİH'ye oranı %4 olan kamu borcu 2001 yılında %11,2'ye, sonraki yıl ise neredeyse iki katına yükselerek %21,9 düzeyine gelmiştir. Sonraki yıllarda düşüşe geçen borç oranı 2015 yılından itibaren yeniden yükselişe geçerek 2020 yılında %8,1 düzeyine yükselmiştir.

Eyaletler giderek artan borç yükü ve sonrasında ortaya çıkan borç krizinde dikey mali dengesizlikler ile kolay borçlanabilme olanaklarıyla önemli bir rol oynamıştır. Ancak emeklilik sisteminde gerçekleştirilen reform, ülke parasının değer kaybı gibi makroekonomik çok sayıda sorun da borç krizine giden yolda önemli ölçüde etkili olmuştur (Braun, 2006:8). Diğer taraftan, gerçekleştirilen düzenlemelere rağmen günümüzde hem borçlanma hem de gelir paylaşımı ve harcamalar açısından birtakım dengesizlik ve riskler devam etmektedir.

Sonuç

Arjantin'deki federal yapılanma ve yönetimler arasındaki mali ilişkiler ülkenin özellikle son yüzyılda yaşadığı süreçle yakından ilgilidir. Ekonomik krizler, askeri darbeler, anayasal ve yasal gelişmeler ülkedeki idari ve mali yapının bugünkü

halini almasında son derece etkili olmuştur. 20. Yüzyılda vergi paylaşımına ilişkin düzenlemeler, askeri yönetim dönemleri gibi nedenlerle merkezi yönetimin güç kazandığı bir dönem yaşanmıştır. Ülkede tam anlamıyla demokratik bir düzenin oluşması bile 1983 yılında sağlanabilmiştir. O tarihten sonra ise anayasal reform dahil birçok düzenleme hayata geçirilmeye başlanmıştır. Bir taraftan siyasi açıdan bu gelişmeler yaşanırken diğer taraftan ekonomik sorunlar etkili olmaya başlamıştır. Gelir paylaşımı ile ilgili dengesizlikler ile diğer makroekonomik sorunların da etkisiyle ortaya çıkan kamu açıkları ve giderek artan borç yükünün sürdürülemez boyutlara ulaşması, 21. Yüzyılın başında Arjantin ekonomisini derinden sarsan bir krizle sonuçlanmıştır. Dolayısıyla mükemmel işleyen federal ve mali yapıdan söz etmek mümkün değildir.

Arjantin eyaletlerinin yasal statülerine bakıldığında güçlü âdem-i merkeziyetçiliğin bulunduğu klasik bir federal ülke görüntüsü çizmektedir. Eyaletlerin kendi anayasaları, yasama, yürütme ve yargı organlarının yanı sıra geniş yetkilerle donatıldıkları görülmektedir. Kendi doğal kaynakları üzerindeki hakimiyetleri, ülke içi ve dışından borçlanabilmeleri gibi durumlar göz önüne alındığında bir bakımdan mali açıdan da özerk oldukları söylenebilir. Ancak kamusal hizmetlerin yerine getirilmesinde eyaletlere ve belediyelere yüklenen geniş sorumluluklar aynı ölçüde gelir kaynakları ile dengelenememektedir. Bu dengesizlik merkezden aktarılan gelir transferleri ile giderilmeye çalışılmaktadır. Belediyelere özerklik sağlanması da Arjantin’de süregelen bir sorun olarak göze çarpmaktadır. Belediyeler çoğu açıdan eyaletlere bağlı birimlerdir. Federal Anayasa tarafından 1984 yılında belediyelerin özerkliği güvenceye alınsa da halen bu özerkliği tanımayan eyaletler bulunmaktadır. Hem belediyeler hem de eyaletler idari, mali ve siyasi açıdan heterojen yapıdadırlar. Dolayısıyla federal hükümet, eyaletler ve belediyeler arasında hem dikey hem de yatay dengesizlikler mevcuttur. Sonuç olarak Arjantin’deki yönetsel ve mali yapının güçlü ve güçsüz yönleri bulunmakla birlikte iyi işleyen bir sisteme ilişkin düzenlemelere ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Kaynakça

Ardanaz, M., M. Leiras ve M. Tommasi (2014). “The Politics of Federalism in Argentina and its Implications for Governance and Accountability”. *World Development*, 53, 26-45.

Asensio, M. A. (2015), *Subnational Tax Powers in Argentina*, <https://forumfed.org/document/subnational-tax-powers-in-argentina-number-16/> (24.12.2022).

Bağlı, M. S. (2011). “Alman Yerel Yönetim Yapısı”. *Türk İdare Dergisi*, (473), 43-74.

Barker, R. S. (2005). “Background Notes and Constitutional Provisions concerning Argentine Federalism”. 539-547. <https://dsc.duq.edu/dlr/vol43/iss4/5>.

Braun, M. (2006). “The Political Economy of Debt in Argentina, or Why History Repeats Itself”. In *World Bank Conference on Sovereign Debt and Development: Market Access Countries*, Washington DC.

Cravacuore, D. ve A. Nickson. (2022). Intra-state relations in Argentina: a permanent conflict between legal autonomy and political centralism. *A Modern Guide to Local and Regional Politics*. (Ed. C. Copus., R. Kerley ve A. Jones). Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.

Çalçalı, Ö. (2017). *Mali Yerelleşme ve Yerel Vergi Geliri Performansı İlişkisi: Doğu Karadeniz Bölge Belediyeleri Üzerine Bir Uygulama*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Diaz, S. (2019). *Institutional Reforms, Federal Transfers, and Subnational Taxation*. Birleşik Krallık: University of Kent, School of Economics, PhD. Thesis.

Gomez Ramirez, E. (2021), *Argentina's Parliament and other political institutions*, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698047/EPRS_BRI\(2021\)698047_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698047/EPRS_BRI(2021)698047_EN.pdf) (01.12.2022).

Gülener, S. (2016). Başkanlık Sistemlerinde Denge ve Denetleme. SETA Yayınları.

<https://buenosaires.gob.ar/laciudad/ciudad> (17.12.2022).

<https://statistics.cepal.org/portal/cepalstat/dashboard.html?theme=2&lang=en> (09.01.2023).

<https://www.argentina.gob.ar/caba/comunas> (16.12.2022).

<https://www.argentina.gob.ar/economia/ingresospublicos/recaudaciontributaria> (28.12.2022).

<https://www.argentina.gob.ar/economia/politicaeconomica/macroeconomica/gastopublicoconsolidado> (28.12.2022).

<https://www.argentina.gob.ar/normativa/provincial/ley-0-123456789-0abc-defg-000-0000xvorpel/actualizacion> (16.12.2022).

https://www.congreso.gob.ar/constitucionSeccion4Cap2_ingles.php (12.12.2022).

<https://www.economia.gob.ar/dnap/deuda.html> (08.01.2023).

https://www.hcdn.gob.ar/secparl/dgral_info_parlamentaria/dip/glosario/C/coparticipacion.html#:~:text=La%20Coparticipaci%C3%B3n%20Federal%20es%20el,retener%20su%20porci%C3%B3n%20y%20redistribuir (02.01.2023).

<https://www.indec.gob.ar/indec/web/Nivel4-Tema-3-10-103> (04.01.2023).

<https://www.mfa.gov.tr/arjantin-siyasi-gorunumu.tr.mfa> (03.12.2022).

<https://www.oecd.org/regional/regional-policy/profile-Argentina.pdf> (07.01.2023).

<https://www.oecd.org/tax/tax-policy/revenue-statistics-latin-america-and-caribbean-argentina.pdf> (28.12.2022).

<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/63656508-en/index.html?itemId=/content/component/63656508-en> (08.12.2022).

<https://www.opc.gob.ar/politica-tributaria/relacion-fiscal-entre-nacion-y-provincias-evolucion-desde-1993-a-la-actualidad/> (29.12.2022).

<https://www.worldbank.org/en/country/argentina/overview> (09.12.2023).

Moya, M. A. ve M. I. G. Morales. (2015). “Inter-Governmental Fiscal Relationships of Municipalities in Argentina and Mexico”. *International Journal of Accounting and Taxation*, 3(1), 15-30.

Özkök, Y. (2018). “Mali Federalizm Kapsamında Gelirlerin Yerel Yönetimlere Devri”. *The Journal of Academic Social Science*, (69), 294-305.

Porto, A. ve J. B. Puig. (2022). “On the fiscal behavior of subnational governments. A long-term vision for Argentina”. *National University of La Plata (UNLP) Institute for Economic Research (IIE) Center for Public Finance (CEFIP)*. <https://cinve.org.uy/wp-content/uploads/2022/08/2-PAPER-Comportamiento-fiscal-de-los-gobiernos-provinciales.-Evidencia-para-la-Argentina-1.pdf>.

Porto, A. ve J. Puig. (2020). “Models of local governments and their impact in public finance: the case of Argentina”. *National University of La Plata (UNLP) and National Academy of Economic Science of Argentina (ANCE)*. http://www.jifp.eco.unc.edu.ar/images/TRABAJOS_52/trabajos53/7PortoPuig2020.pdf.

Ruda, J.M. (1991). The Role of The “Argentine Congress in the Treaty-Making Process”, *Chicago-Kent Law Review*, 67, 485-494.

Sadioğlu, U. ve Y. Çiftçi. (2021). “Avrupa’da Yerel Yönetimler Reformu Sonrasında Türk Yerel Yönetimleri İçin Bir Tipoloji Belirleme Çalışması”. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 20(1), 255-292.

Smith, H. J. M. (2012). *Fiscal Decentralization and Development: An Analysis of City Governments in Argentina and Mexico, 1980–2010*. Miami, Florida: Florida International University, FIU Electronic Theses and Dissertations. 613. PhD. Thesis. <https://digitalcommons.fiu.edu/etd/613>.

Şen, H. ve E. Demirhan. (2004). “Arjantin Gerçeği: Mucizeden Felakete Sürükleniş”. *Finans-Politik & Ekonomik Yorumlar*, (487), 70-80.

Tommasi, M., S. Saiegh ve P. Sanguinetti (2001). "Fiscal Federalism in Argentina Policies, Politics, and Institutional Reform". *Economia, Journal of the LACEA*, 1(2), 1-26.

Webb, S. B. (2003). *Chapter 2 Argentina: Hardening the Provincial Budget Constraint, Fiscal Decentralization and the Challenge of Hard Budget Constraints*, World Bank.

Extended Summary

Local Governments and Fiscal Federalism in Argentina

Argentina, recognized as one of the developing countries, is a federal republic governed by a presidential system. The impact of the changes it has undergone over approximately a century is significant in the country's current administrative and economic structure. Military regimes and complex financial regulations triggered economic crises, leading to the implementation of numerous legal reforms.

From an administrative perspective, Argentina has a federal government, along with 23 provinces and an autonomous federal capital. The provinces have their own constitutions, legislative, executive, and judicial branches. Additionally, it can be said that the provinces have a certain degree of administrative and financial autonomy. The 2278 municipalities in the country are subordinate to the provinces and have limited autonomy. Therefore, Argentina presents a general appearance of a federal state. On the other hand, the country's federal structure has undergone significant changes throughout its historical process and has had a substantial impact on the national economy. Although the revenue-sharing struggle between the federal government and the provinces has been constitutionally resolved, significant imbalances persist in the allocation of revenues and expenditures. The extensive powers held by the provinces, along with the financial autonomy allowing municipalities and provinces to incur debts, indicate a financially decentralized structure. However, despite the fiscal autonomy granted in terms of revenue and borrowing, there is an imbalance in favor of expenditures between income and expenses. Another issue pertains to the autonomy of municipalities. Despite the assurance of municipal autonomy in the Federal Constitution, some provinces do not recognize this autonomy. Therefore, for various reasons, there are both horizontal and vertical imbalances between provinces and municipalities.

In this study, Argentina's administrative tiers were examined from administrative, legal, and financial perspectives. The aim was to elucidate the structure and functioning of fiscal federalism in the country by analyzing the relationships between different levels of governance using information and data related to income, expenditure, and borrowing. The historical evolution and development of the federal structure in Argentina, particularly its possession of a specially

designated federal capital, hold significance. Additionally, the absence of a study in Turkish literature on local governments and fiscal federalism in Argentina has been deemed noteworthy, making it a significant research subject.

In this study, information and findings obtained through a review of relevant literature were compared. The structure and functioning of fiscal federalism and local governments in Argentina were elucidated by incorporating official information and data published by the country. The study begins by providing fundamental information about Argentina, followed by a discussion of the country's political and administrative structure. Subsequently, the historical evolution, development, and current structure of administrative tiers are explained. The provinces, municipalities, and the Autonomous Government of Buenos Aires are examined under separate headings. Finally, information on the distribution of income and expenditures among administrative tiers and borrowing is presented.

In Argentina, it is observed that there is not a well-functioning federal and fiscal structure. While the provinces have a significant degree of autonomy in many respects, it can be said that municipalities are quite dependent on the provinces. The imbalance between the revenues and expenditures of subnational governments is a significant issue. This imbalance is attempted to be addressed through income transfers from the central government. On the other hand, extensive powers have been granted to subnational governments regarding borrowing, and legal assurances have been provided for these powers. However, the fiscal autonomy granted in terms of borrowing has been one of the factors that, along with other macroeconomic issues, led Argentina into the crisis of 2001. Therefore, there are both positive and negative aspects in terms of administrative and fiscal perspectives. Lastly, it is observed that the reforms implemented in past periods have been at least insufficient in practice. Hence, there is a perceived need for regulations addressing horizontal and vertical imbalances, income-sharing issues, and income-expenditure imbalances.